

Zaostřeno

... na výsledky!

www.focus-agency.cz

Závěrečná zpráva z výzkumu

**Vybrané aspekty války na Ukrajině podle české
veřejnosti**

duben 2022

I. DESIGN VÝZKUMU	3
I.1. Metoda sběru dat a konstrukce výběrového souboru	4
I.2. Sociodemografická struktura výběrového souboru	5
II. EXECUTIVE SUMMARY	6
II.1. Názory na ruskou invazi a předpokládaný vývoj války	7
II.2. Ochota k různým formám pomoci Ukrajině	8
II.3. Hodnocení reprezentace války ve zpravodajských médiích	10
II.4. Vnímání efektivity válečných dezinformací	11
III. ANALÝZA	12
III.1. Názory na ruskou invazi a očekávaný vývoj války	13
III.2. Vnímání pomoci Ukrajině a jejích limitů	20
III.3. Hodnocení reprezentace války na Ukrajině ve zpravodajských médiích	31
III.4. Efektivita válečných dezinformací podle jejich příjemců	35

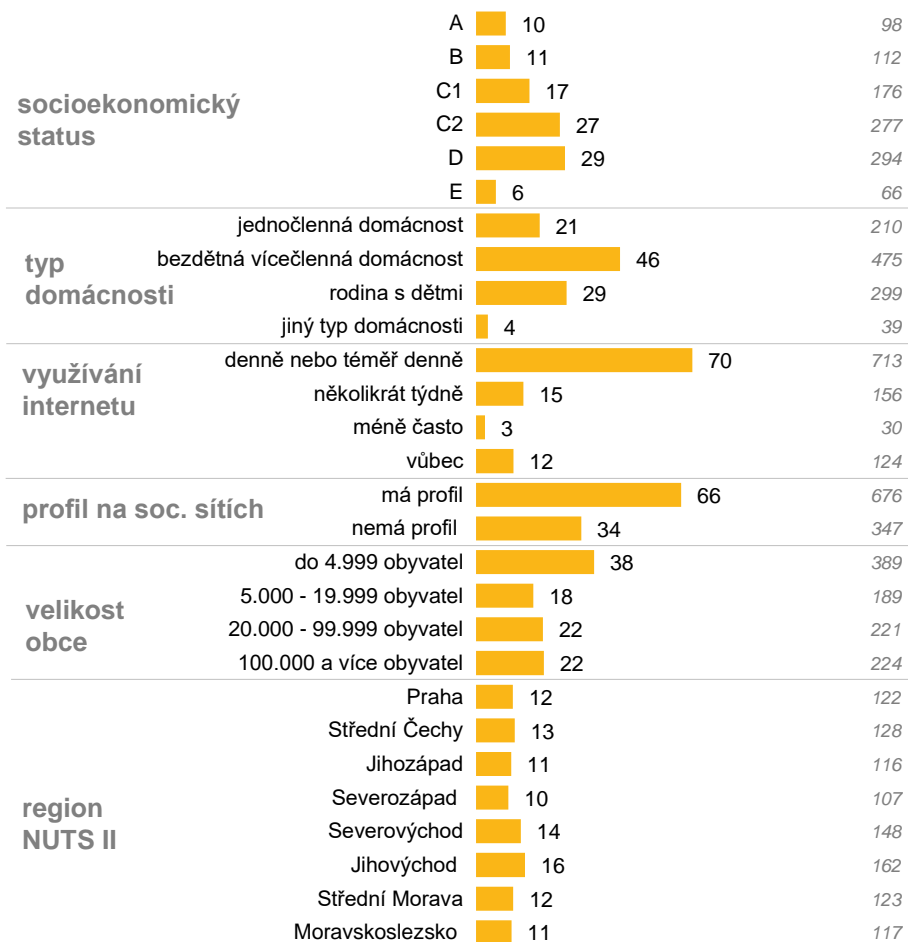
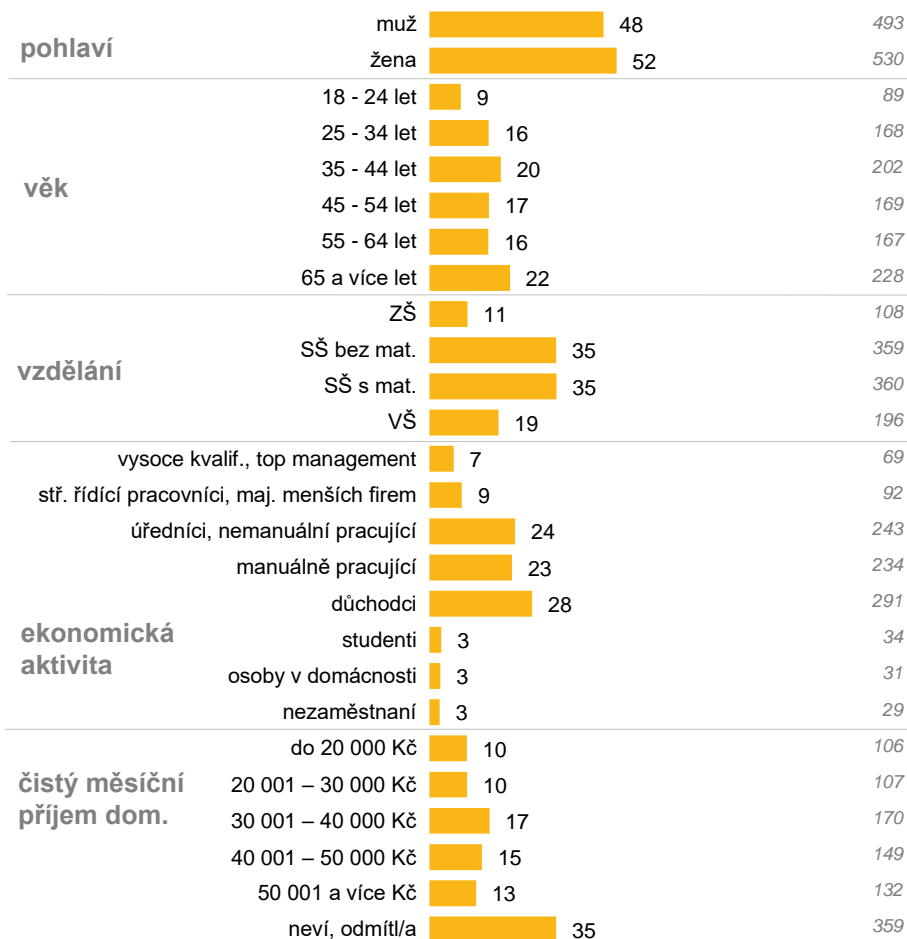
I. DESIGN VÝZKUMU

I.1. Metoda sběru dat a konstrukce výběrového souboru

- ⟨ **Kvantitativní výzkum:** reprezentativní na populaci 18+ (ČR)
- ⟨ **Způsob výběru respondentů:** kvótní výběr na základě dat SLBD 2011 a pozdějších aktualizací.
- ⟨ **Velikost výběrového souboru:** 1023 respondentů.
- ⟨ **Termín sběru dat:** 26. 3. – 11. 4. 2022
- ⟨ **Metoda sběru dat:** CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing) – face to face rozhovory vyškolených tazatelů s respondenty zaznamenávané do elektronických dotazníků.
- ⟨ **Nástroj sběru dat:** dotazník obsahující 13 otázek.
- ⟨ **Zpracování dat:** v programech SPSS a Q Research Software.

- ⟨ **Poznámka ke zpracování:** procentuální údaje v tabulkách a grafech jsou pro větší přehlednost zaokrouhleny na celá čísla. Z důvodu zaokrouhlení nemusí být výsledný součet procent v některých případech roven 100 %.

I.2. Sociodemografická struktura souboru

v %, N = 1023; repre ČR 18+

II. EXECUTIVE SUMMARY

II.1. Názory na ruskou invazi a předpokládaný vývoj války

- ◊ Téměř polovina respondentů (48%) chápe válku na Ukrajině i jako **boj za ČR**. Nejsilněji spojují výsledek války se situací v ČR **nejmladší respondenti (18-24) a respondenti s vysokoškolským vzděláním**.
- ◊ Respondenti deklarují výrazný, více než čtyřpětinový (81%), **nesouhlas s ruskou invazí**.
- ◊ Více než dvě třetiny (74%) respondentů vnímají jako **hlavního viníka války Rusko**.
- ◊ Druhá nejpočetnější skupina (19%) viní z vypuknutí války **USA**. Tato část respondentů vnímá Ukrajinu jako nástroj politiky Spojených států, a de facto přejímá **dominantní ruský narativ**, který maskuje vlastní agresi na Ukrajině tak, že ji připisuje jinému subjektu – převážně USA.
- ◊ Převažuje ambivalentní očekávání, že **válka nebude mít vítěze (40%)**.
- ◊ Pouze pětina respondentů zastává ostře polarizovanou perspektivu: desetina očekává **naprosté vítězství Ukrajiny (10%)**, 9% **naprosté vítězství Ruska**.
- ◊ Více než třetina respondentů zastává **krajně skeptické očekávání týkající se různých forem ruské agrese na Ukrajině i mimo ni (Rusko zaútočí na další země (39%), použije zbraně hromadného ničení na Ukrajině (38%))**.
- ◊ **Útok Ruska na ČR** očekává 28% respondentů, **vypuknutí třetí světové války (26%)** respondentů.

II.2. Ochota k různým formám pomoci Ukrajině

- ◊ Formy podpory Ukrajiny vnímají respondenti diferencovaně, přičemž **jednoznačně preferují humanitární pomoc** před *dodávkami zbraní či vojenským angažmá* na Ukrajině.
- ◊ Čistě **humanitární angažmá Západu** podporují více než čtyři pětiny dotázaných.
- ◊ Více než dvě pětiny respondentů (43%) deklarují, že se již **zapojily do nějaké formy pomoci**.
- ◊ Ochota k **individuální pomoci** je závislá na situačních možnostech a individuálních kompetencích, proto převažuje nabídka **materiální a finanční podpory**.
- ◊ Ochotu pomoci s **ubytováním a zaměstnáním** deklarovalo 11% respondentů.
- ◊ Více než polovina respondentů (60%) považuje podporu uprchlíkům za **příliš štědrou** a domnívají se, že **na ni doplatí běžní Češi**.

II.2. Ochota k různým formám pomoci Ukrajině

Institucionální pomoc: sankce, vojenské angažmá

- ◊ Různé typy **sankcí proti Rusku**, nejen ekonomických, podporují **více než tři pětiny respondentů**. Více než polovina z nich považuje stávající podobu za nedostatečnou.
- ◊ Téměř polovina (44%) respondentů **nesouhlasí s ukončením odběru ruského plynu v situaci, kdyby jeho cena od nového dodavatele stoupla**.
- ◊ Desetina dotázaných **sankce odmítá**, nebo je považuje za **zbytečně přísné**.
- ◊ **Vojenské angažmá** na Ukrajině podporuje **méně než polovina respondentů**.
- ◊ Přímý **vojenský zásah proti Rusku na Ukrajině** podporuje **necelá čtvrtina respondentů (24%)**.
- ◊ Téměř polovina respondentů (59%) se domnívá, že **dodávky zbraní Ukrajině jsou pro ČR nebezpečné, jelikož ji zatahují do války**.

II.3. Hodnocení reprezentace války ve zpravodajských médiích

- ◊ Dvě pětiny respondentů (44%) jsou se zpravodajstvím o válce na Ukrajině **spokojeny**. Míru spokojenost **silně determinuje pro/protiruský sentiment respondentů**.
- ◊ Spokojenost roste s **příjmem domácnosti**, nadprůměrně jsou spokojeni **vysoce kvalifikovaní pracovníci, manažeři a vysokoškoláci**.
- ◊ Naopak **nespokojena** je necelá **třetina** respondentů (31%). Pro tuto skupinu je charakteristický **proruský sentiment**.
- ◊ Míra **spokojenosti klesá** na necelou čtvrtinu (22%) u respondentů, kteří **nepovažují Rusko za viníka války** na Ukrajině. Mezi těmito respondenty naopak **narůstá nespokojenost** na dvě pětiny (41%).
- ◊ Největší nespokojenost deklarovali respondenti, kteří jsou přesvědčení o tom, že **premiér Fiala nenavštívil V. Zelenského v Kyjevě, jelikož jde o propagandu**. Mezi těmito respondenty je **alenesspokojena** s mediálním pokrytím války téměř polovina (46%).
- ◊ Zpravodajství o válce na Ukrajině považuje za **zkreslené ve prospěch Ukrajiny** 42% respondentů. Toto hodnocení zastávají spíše **muži**.

II.4. Vnímání efektivity válečných dezinformací

- ◊ Pouze necelá třetina (30%) respondentů deklaruje, že se **nesetkala s žádnými dezinformacemi o válce na Ukrajině**.
- ◊ Více než čtvrtina (26%) respondentů souhlasí s tvrzením, že český **premiér Fiala nenavštívil prezidenta Zelenského v Kyjevě**, a považuje zpravodajství o této události za **propagandu**.
- ◊ Analýza hodnocení efektivity válečných dezinformací je konformní s teorií „**efektu třetí osoby**“ (Davison, 1983), podle které **jsou jedinci přesvědčeni o tom, že média mají větší vliv na druhé, než na ně samotné**.
- ◊ Většina respondentů (65%) v tomto smyslu **odmítá, že by na ně osobně měly dezinformace týkající se války na Ukrajině vliv**.
- ◊ Takovou odolnost vůči dezinformačnímu působení ale nepředpokládají respondenti u druhých.
- ◊ Téměř šedesát procent (59%) respondentů **zná lidi, kteří takovým dezinformacím věří**.
- ◊ Více než polovina (51%) respondentů vnímá **mezi svými blízkými jedince podléhající dezinformacím o válce na Ukrajině**.

III. ANALÝZA

III.1. Názory na ruskou invazi a očekávaný vývoj války

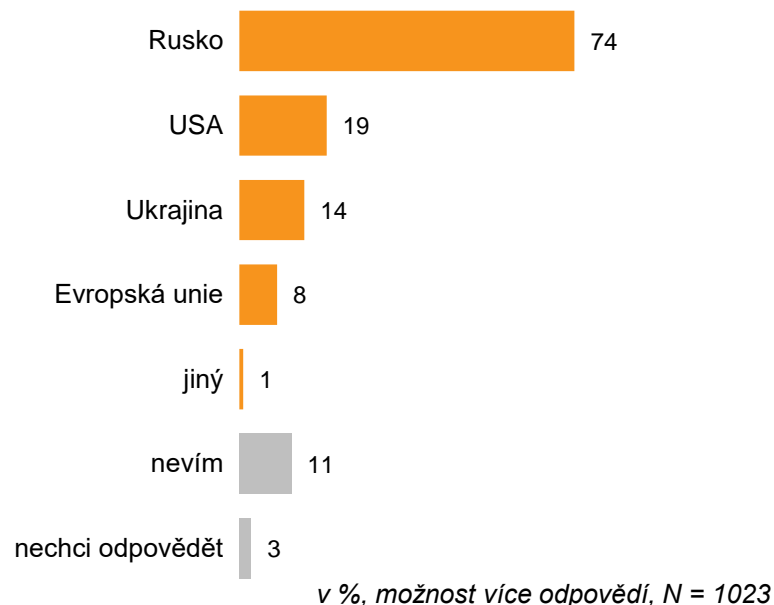
„Kdo je podle vás hlavním viníkem války na Ukrajině?“

Jako **viníka války na Ukrajině** označilo 74% respondentů **Rusko**. Více než dvoutřetinový souhlas s tímto tvrzením se vyskytl ve všech relevantních socio-demograficky definovaných skupinách.

Druhým nejčastěji uváděným **viníkem války** označuje téměř pětina respondentů (19%) **USA**.

Ukrajinu (14%) a její **podporovatele** (27%) **obviňuje 41%** respondentů.

Respondenti mohli uvést neomezený počet subjektů, proto součet podílů uvedených překračuje 100%.

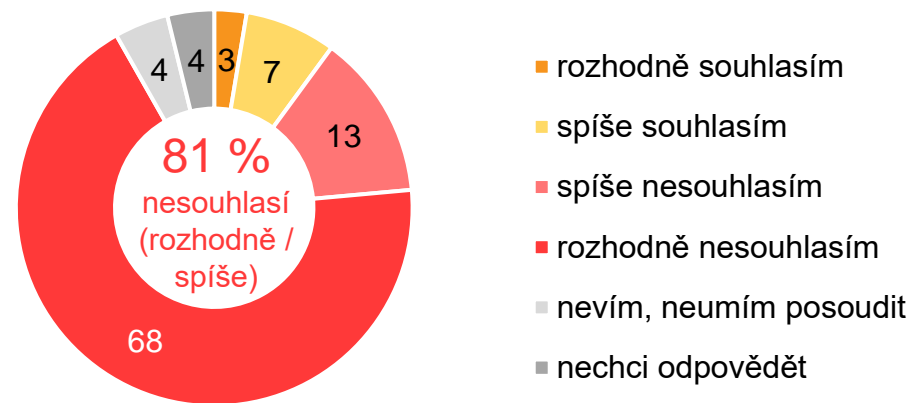
„Souhlasíte či nesouhlasíte s invazí Ruska na Ukrajinu?“

Výrazný **nesouhlas s ruskou invazí** deklarují **respondenti ve všech relevantních sociodemografických skupinách** (81%). Ve většině z nich zastávají respondenti **více než dvoutřetinový rozhodný nesouhlas** s Ruskou invazí (68%).

Naopak, **souhlas s ruskou invazí deklarovala desetina respondentů**. Toto hodnocení je rozloženo víceméně rovnoměrně ve všech relevantních sociodemografických skupinách.

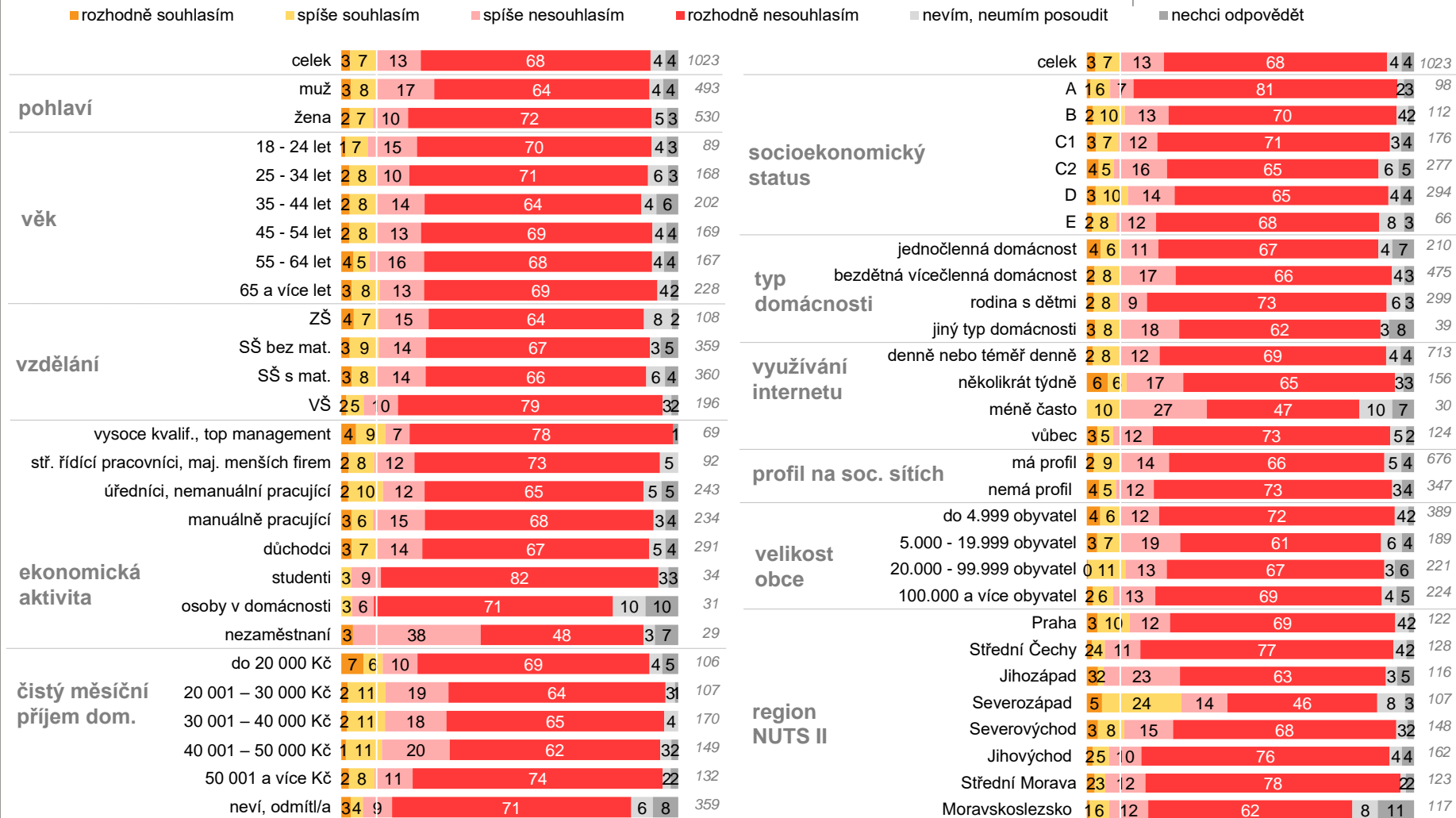
Relativně největší **souhlas s ruskou invazí** deklarovali respondenti s **nejnižším příjmem** (13%).

Čtyři procenta respondentů neuměla odpovědět, čtyři procenta odmítla odpovědět.

v %, N = 1023

Souhlas s invazí Ruska na Ukrajinu dle sociodemografických charakteristik

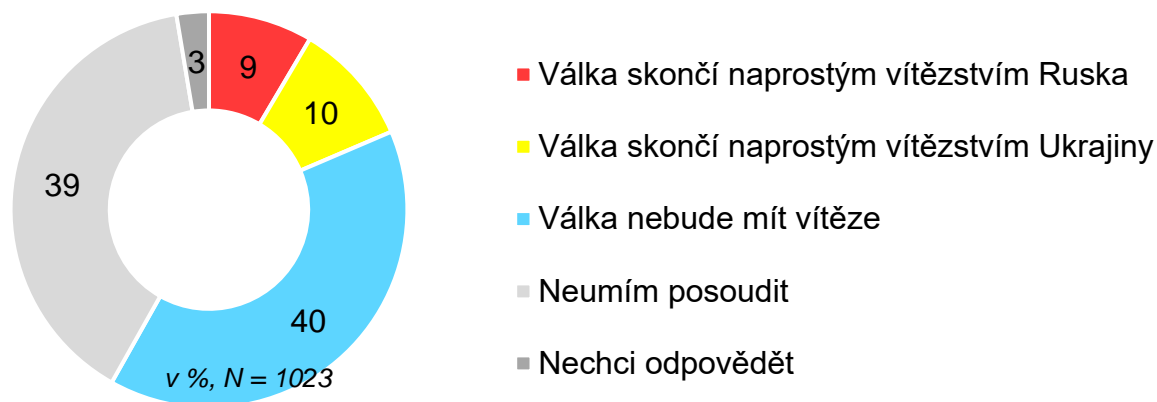
v %, N = 1023; repre ČR 18+

„Jak podle vás dopadne válka na Ukrajině?“

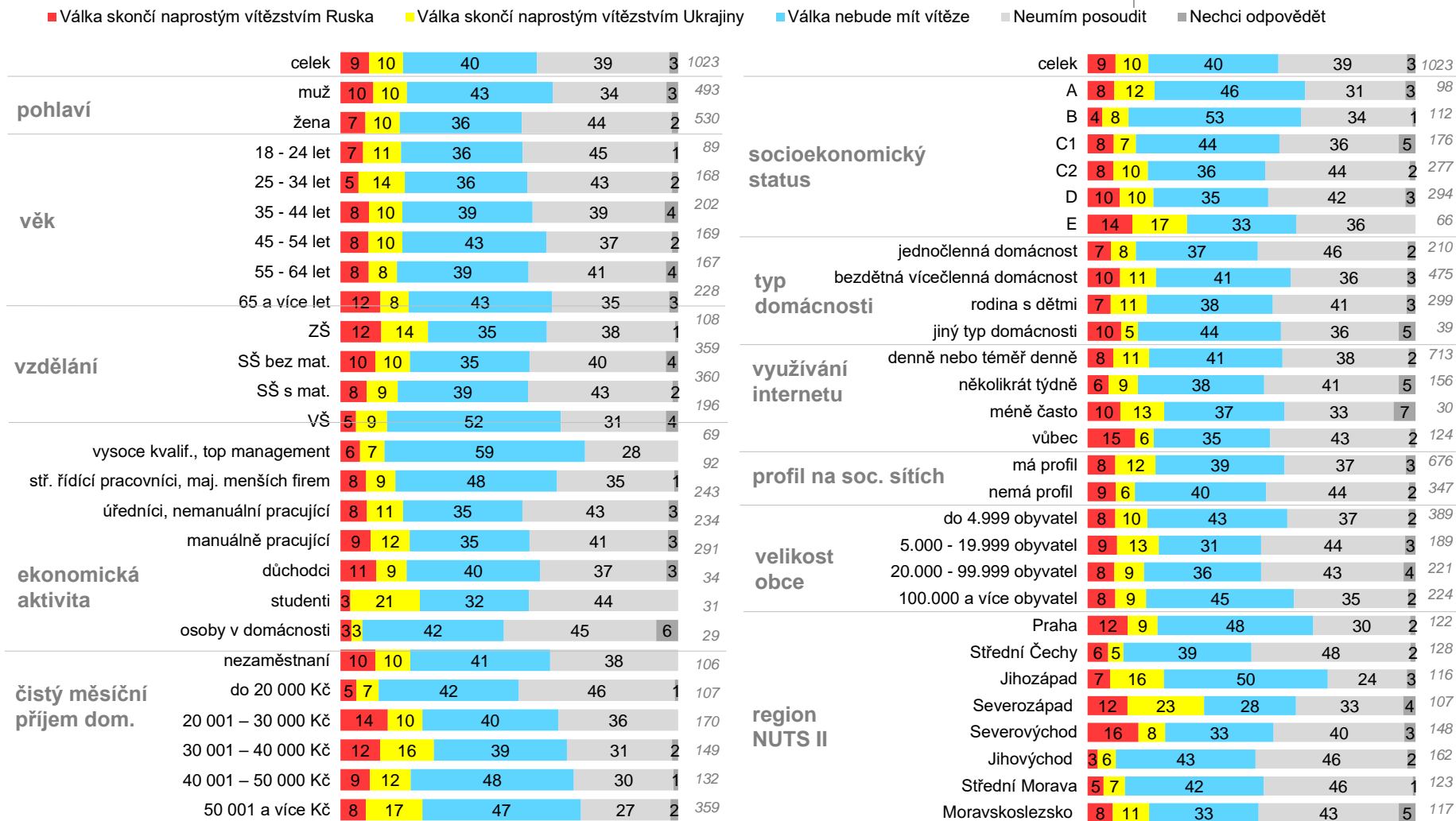
Očekáváním respondentů, které se týkají **výsledku války na Ukrajině** dominuje *nejistota*, která se manifestuje ve dvou příbuzných a téměř stejně zastoupených názorech respondentů:

- 40% dotázaných očekává, že **válka nebude mít vítěze**, (tento názor zastávají nadprůměrně *vysoce kvalifikovaní respondenti* (59%) a *vysokoškoláci* (52%).
- 39% **neumí vývoj posoudit**.

Téměř stejně velké jsou ostře polarizované skupiny respondentů. Jedna předpokládá **naprosté vítězství Ukrajiny** (10%), druhá **naprosté vítězství Ruska** (9%).

Očekávaný vítěz války na Ukrajině dle sociodemografických charakteristik

v %, N = 1023; repre ČR 18+

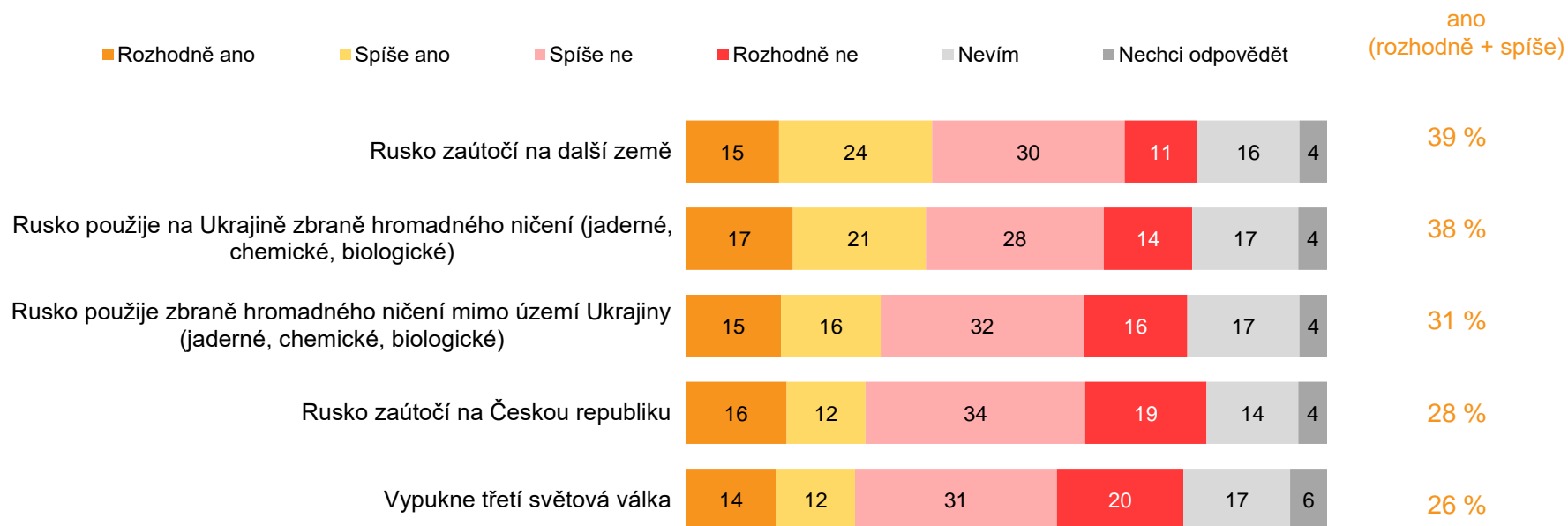
„Do jaké míry očekáváte, že ... ?“

Podíl skeptických respondentů se pohyboval podle jednotlivých typů ruské agrese mezi 28% - 39% dotázaných.

Více než třetina respondentů očekává, že **Rusko zaútočí na další země** (39%), **použije zbraně hromadného ničení na Ukrajině** (38%).

Necelá třetina předpokládá **použití zbraní hromadného ničení i mimo hranice Ukrajiny** (31%).

Útok Ruska na ČR očekává 28% respondentů, **vypuknutí třetí světové války** očekává 26% respondentů.

III.2. Vnímání pomoci Ukrajině a jejích limitů

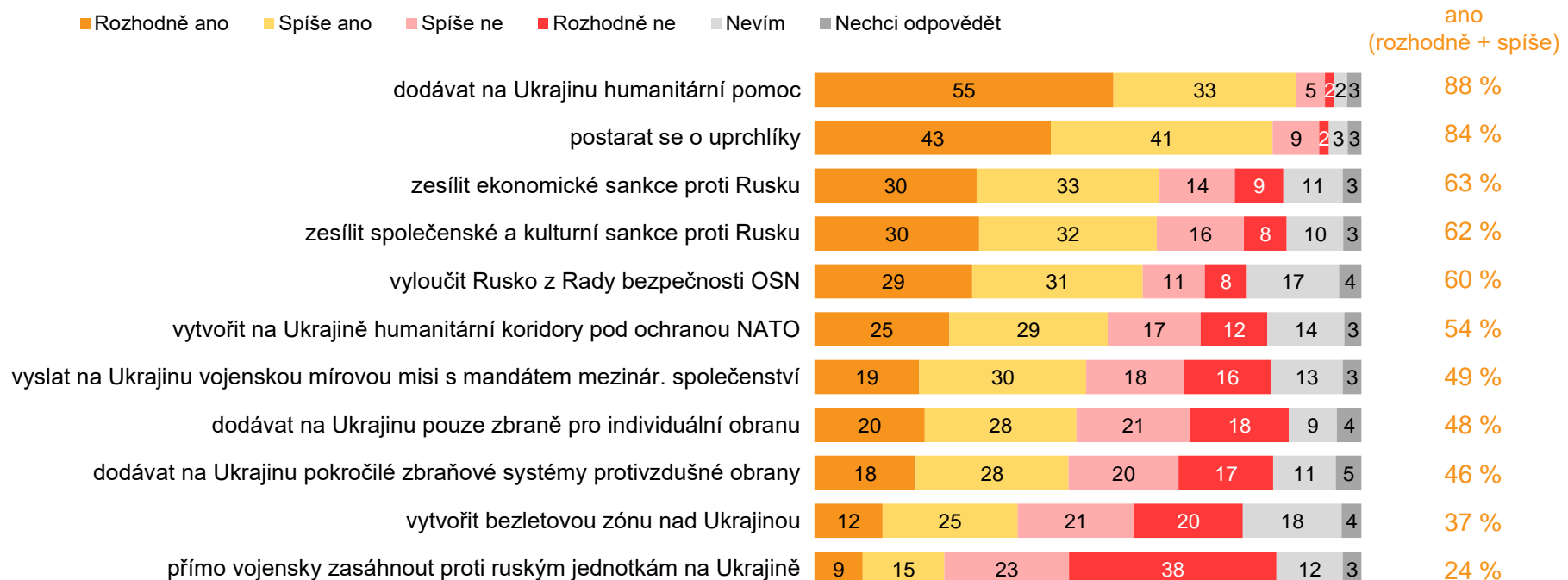
„Jak má Západ pomoci Ukrajině?“

Více než čtyři pětiny respondentů podporují **humanitární pomoc Ukrajině** (88%) a **pomoc válečným uprchlíkům** (84%).

Dvoutřetinovou podporu mají **ekonomické sankce proti Rusku** (63%).

Nadpoloviční většina respondentů souhlasí se **společenskými a kulturními sankcemi** (62%), s **vyločením Ruska z Rady bezpečnosti** (60%) a s **vytvořením humanitárních koridorů na Ukrajině** (54%).

Ostatní možnosti mají menšinovou podporu. S **přímým vojenským zásahem proti Rusku** souhlasí necelá čtvrtina respondentů (24%).

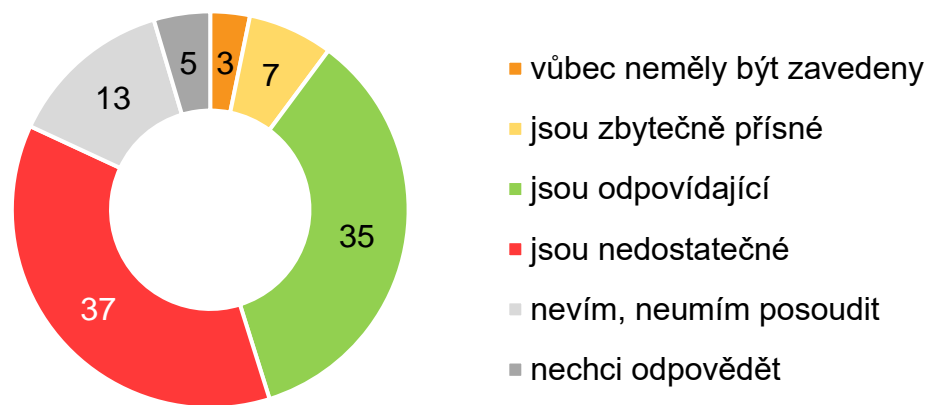

„Jak hodnotíte sankce, které západní státy uvalily na Rusko v souvislosti s jeho invazí na Ukrajinu?“

Sankce proti Rusku **podporuje** 72% respondentů, ale více než polovina (37%) je považuje za **nedostatečné**.

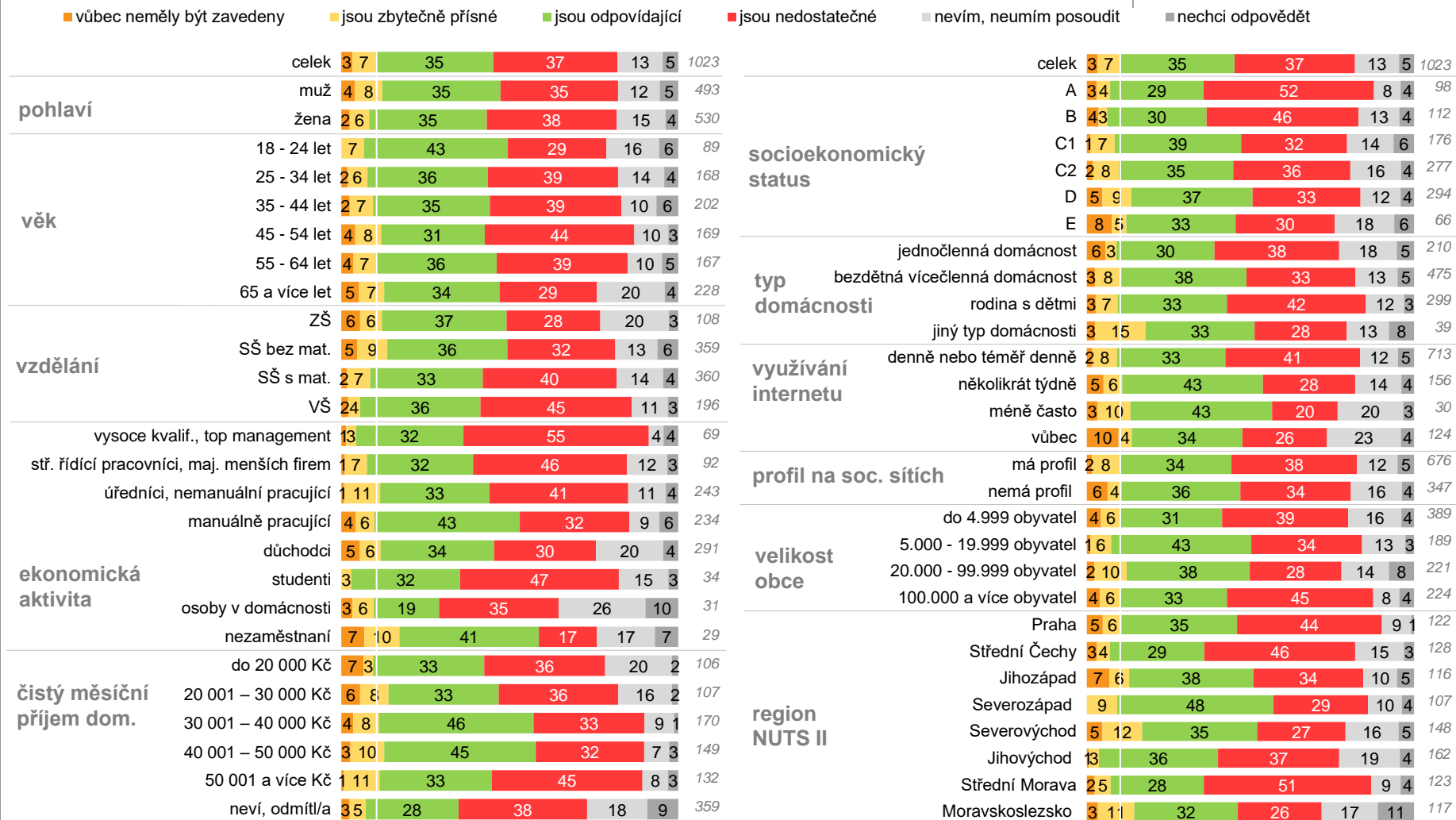
Nadprůměrně jsou se stávající podobou sankcí proti Rusku **nespokojeni** *vysoce kvalifikovaní respondenti, manažeři a absolventi vysoké školy*.

Sankce odmítají 3% respondentů, za **zbytečně přísné** je považuje 7% respondentů.

v %, N = 1023

Hodnocení sankcí dle sociodemografických charakteristik

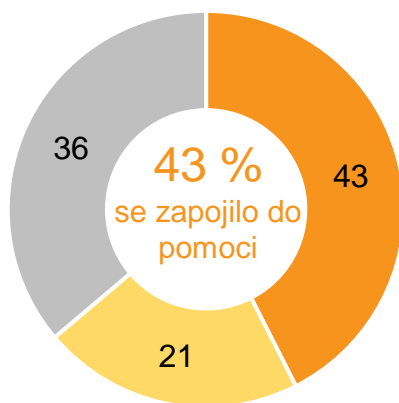
v %, N = 1023; repre ČR 18+

„Zapojil/a jste se do pomoci Ukrajině, Ukrajincům?“

Necelá polovina respondentů (43%) deklaruje, že se již **zapojila do nějaké formy pomoci**.

Pětina se **zapojit chystá**.

Realizovanou pomoc Ukrajině/ Ukrajincům deklarovali nadprůměrně respondenti v **produktivním věku 45-54let (54%)**, **vysoce kvalifikovaní pracovníci/manažeři (59%)**, s **nejvyšším příjmem (54%)**, **absolventi vysoké školy (51%)** a **ženy (48%)**.

v %, N = 1023

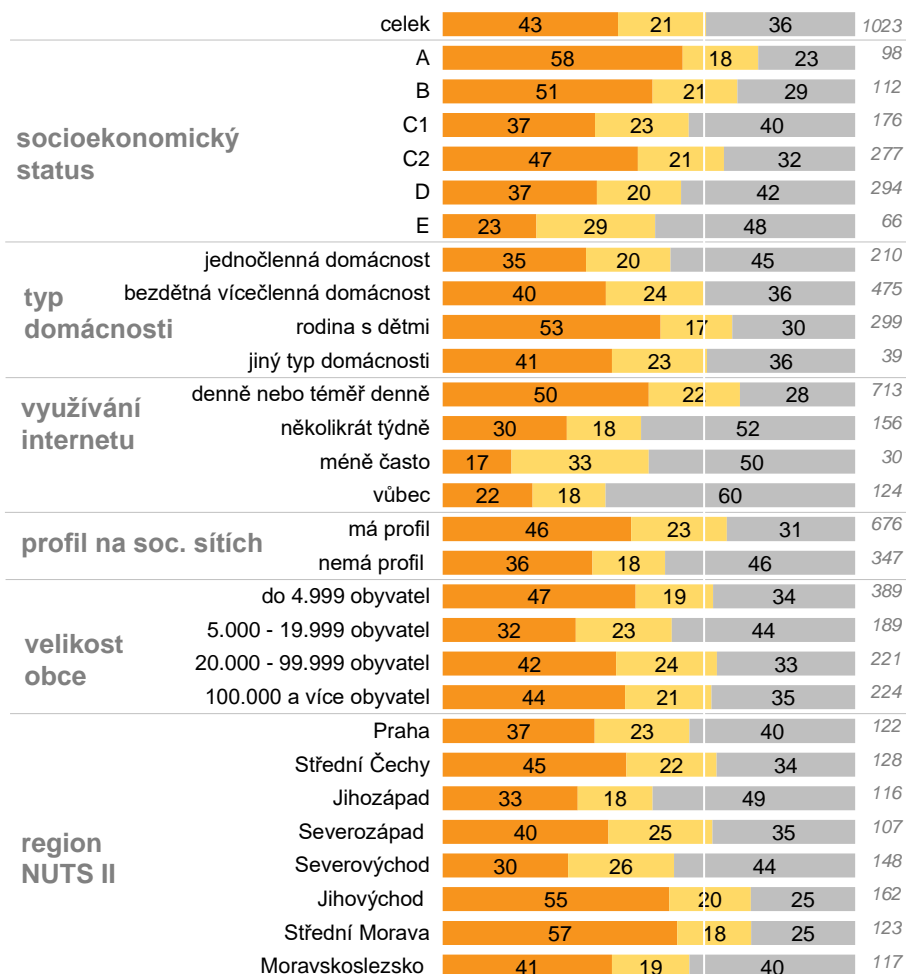
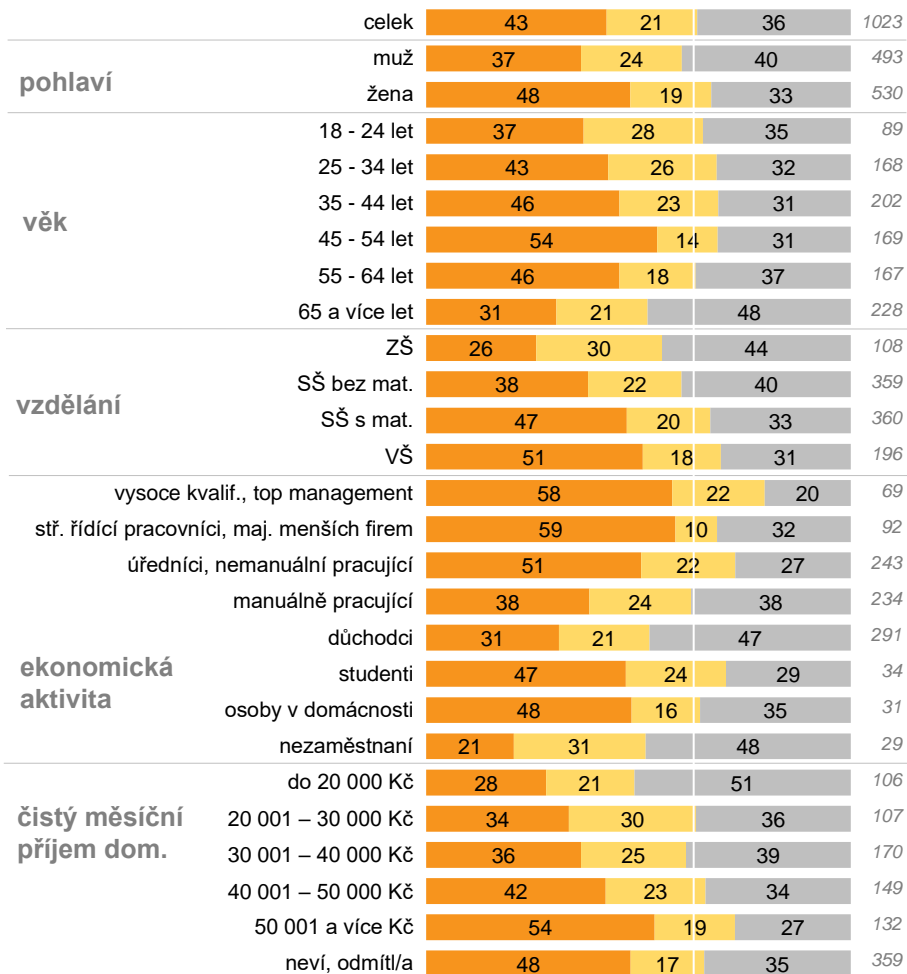
- Ano, již jsem se do pomoci zapojil.
- Ne, ale chystám se k tomu.
- Ne, a nechystám se k tomu.

Účast na pomoci Ukrajině dle sociodemografických charakteristik

■ Ano, již jsem se do pomoci zapojil.

■ Ne, ale chystám se k tomu.

■ Ne, a nechystám se k tomu.

v %, N = 1023; repre ČR 18+

„Jak byste byl ochoten pomoci Vy osobně Ukrajině a Ukrajincům?“

Více než polovina respondentů deklarovala především ochotu **pomoci materiálně a finančně**.

K ostatním formám podpory, které jsou více závislé na situačních možnostech a individuálních kompetencích se hlásila maximálně čtvrtina respondentů.

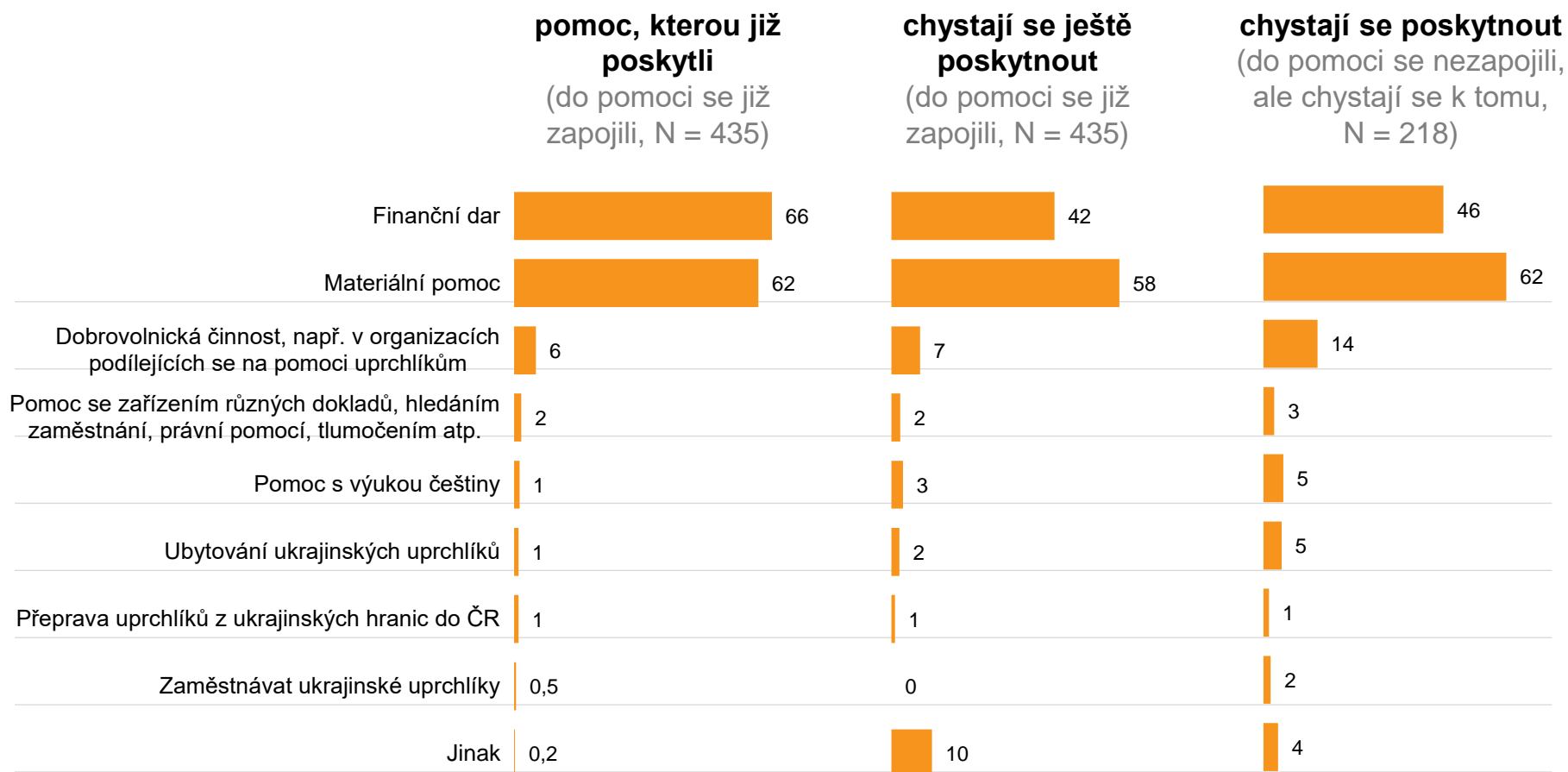
Ochotu **ubytovat** a **zaměstnat ukrajinské uprchlíky** deklarovalo 11% respondentů.

v %, N = 1023

„Jaké typy pomoci jste již poskytl/a?“

„Jaké typy pomoci se chystáte poskytnout?“

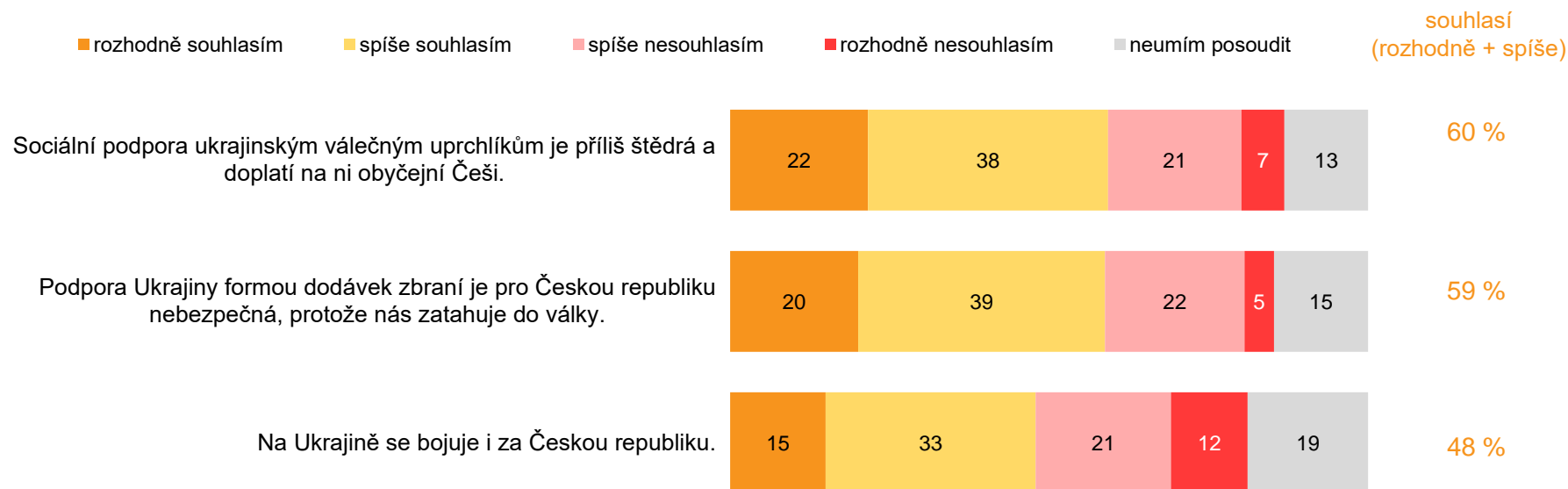
v %, možnost více odpovědí

„Do jaké míry souhlasíte s následujícími tvrzeními?“

Téměř polovina respondentů (48%) považuje **válku na Ukrajině i za boj ČR**. Nejsilněji spojují výsledek války se situací v ČR **nejmladší respondenti (18-24)** a **respondenti s vysokoškolským vzděláním**.

Víc než polovina respondentů (60%) považuje podporu uprchlíkům za **příliš štědrú a domnívají se, že na ni doplatí Češi**. Tento pohled zastávají nadprůměrně respondenti se **základní vzděláním** a **muži**.

Téměř stejný podíl respondentů (59%) se domnívá, že **dodávky zbraní Ukrajině jsou pro ČR nebezpečné, jelikož ji zatahují do války**. Tento pohled zastávají nadprůměrně **muži** a jeho podpora stoupá s věkem, nadprůměrně jej podporují **nejstarší respondenti (65+)**.

v %, N = 1023

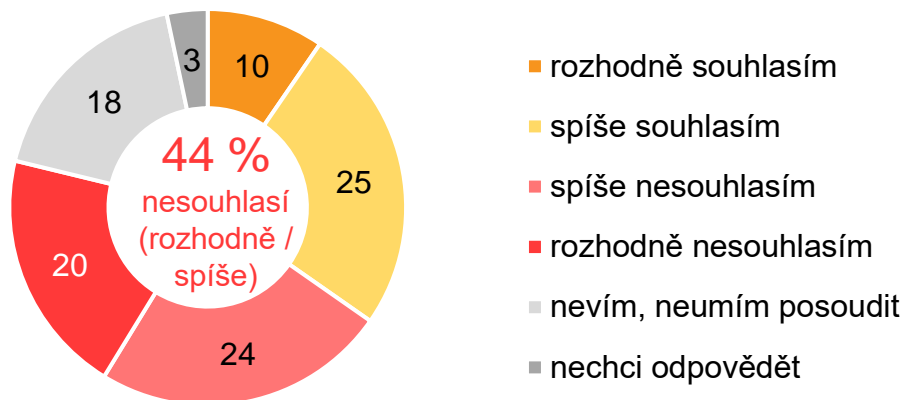
„Souhlasíte s tím, že by Česká republika měla co nejdříve zcela ukončit odběr zemního plynu z Ruska, a to i za cenu jeho zdražení pro občany?“

Téměř polovina (44%) respondentů **nesouhlasí s ukončením odběru ruského plynu v situaci, kdy by jeho cena od nového dodavatele stoupla.**

Nesouhlas roste s věkem, vysoce nadprůměrně nesouhlasí **nezaměstnaní** (69%).

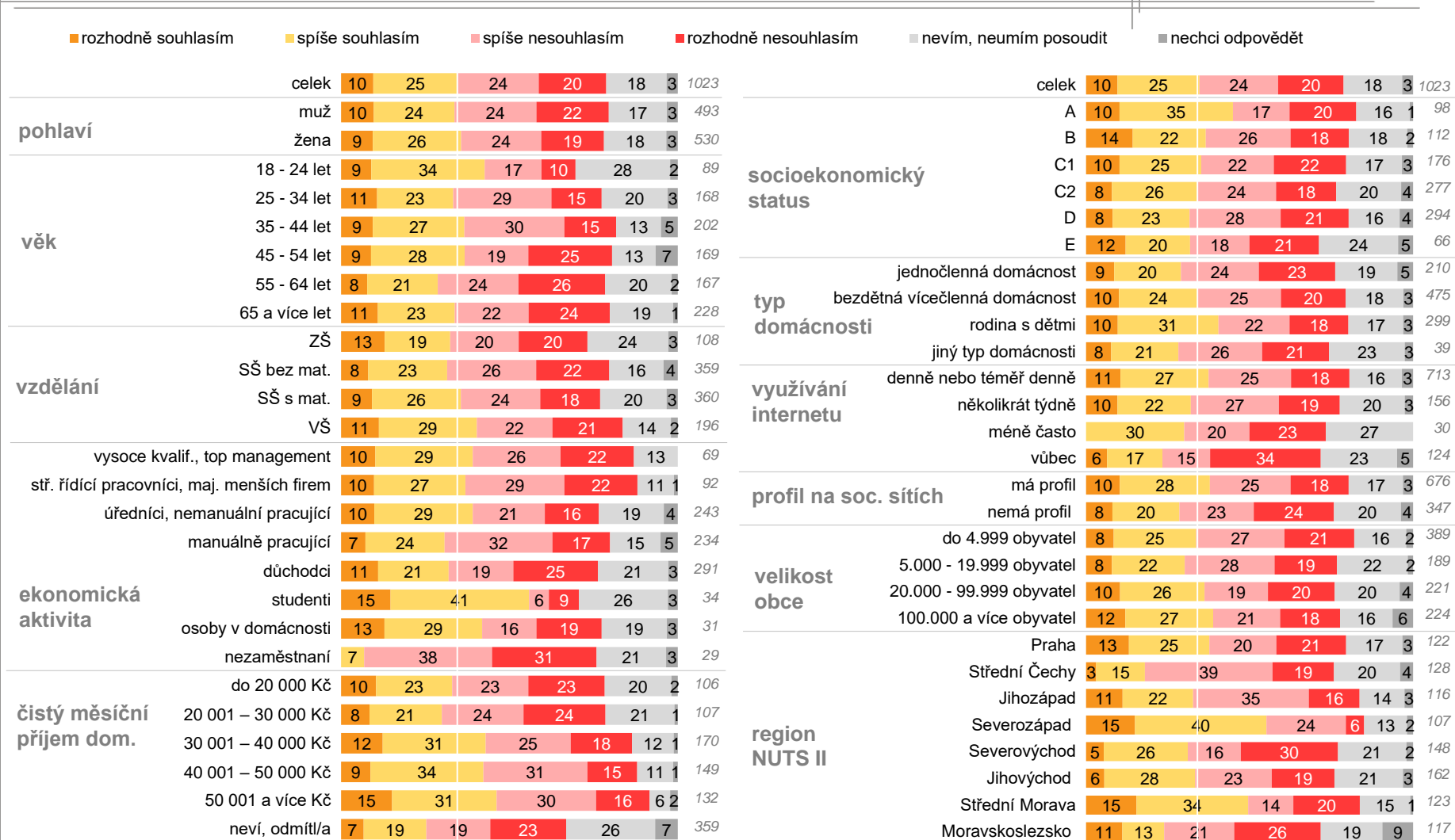
Souhlasí třetina respondentů (35%).

Souhlas roste s **příjmem domácnosti**, nadprůměrně se kloní k eliminaci ruského plynu **nejmladší respondenti** (18-24let) a **studenti**.

v %, N = 1023

Souhlas s ukončením odběru plynu z Ruska dle sociodemografických charakteristik

v %, N = 1023; repre ČR 18+

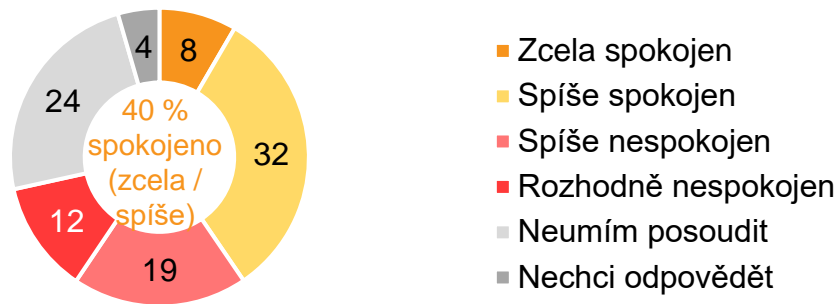
III.3. Hodnocení reprezentace války na Ukrajině ve zpravodajských médiích

„Do jaké míry jste spokojen se zpravodajstvím domácích médií o válečném konfliktu na Ukrajině?“

Dvě pětiny (40%) respondentů jsou se zpravodajstvím o válce na Ukrajině **spokojeny**.

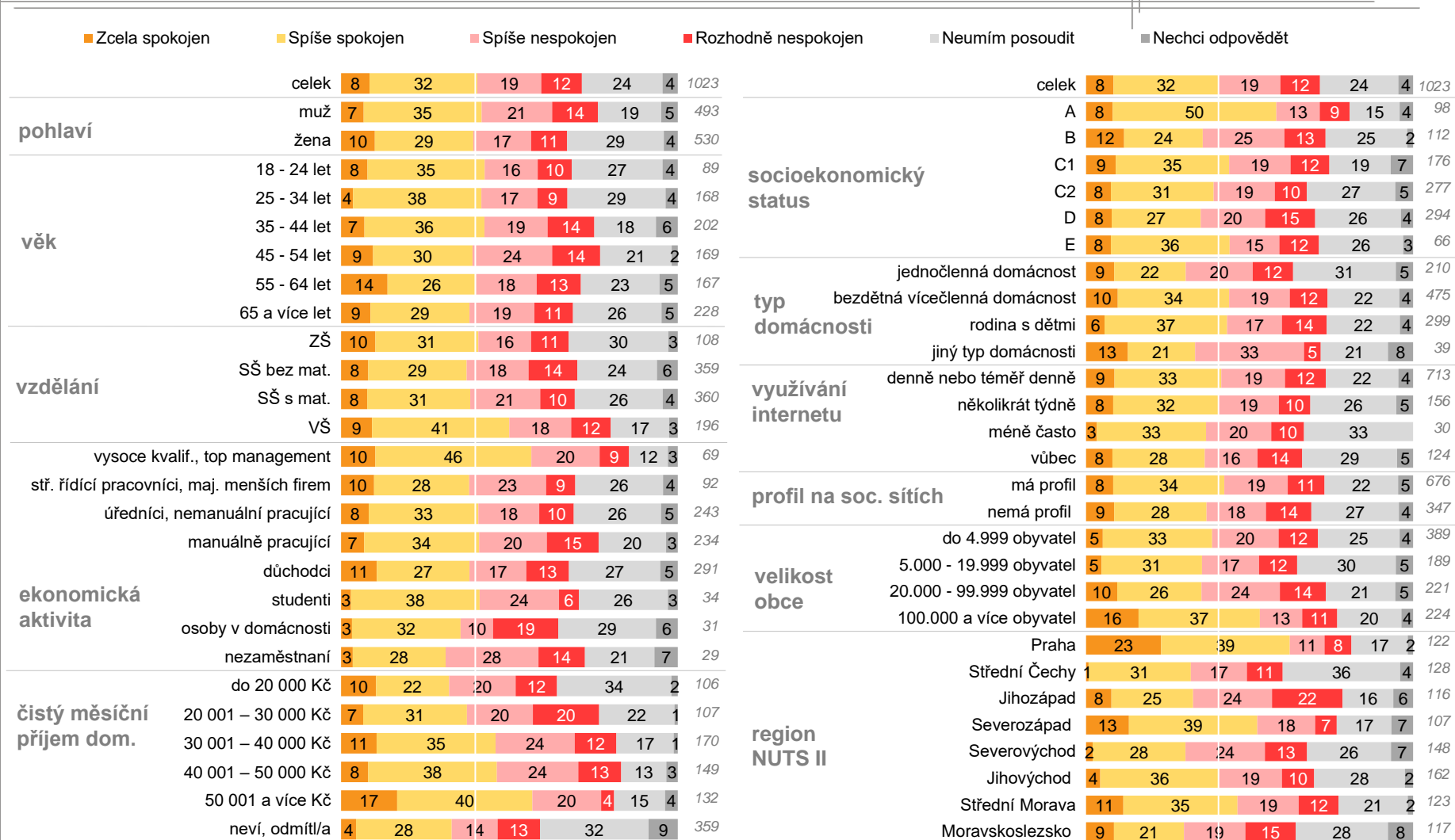
Spokojenost roste s **příjmem domácnosti**, nadprůměrně jsou spokojeni **vysoce kvalifikovaní pracovníci, manažeři (56%)** a **vysokoškolsky vzdělaní respondenti (50%)**.

Naopak **nespokojena je necelá třetina** dotázaných (31%).

v %, N = 1023

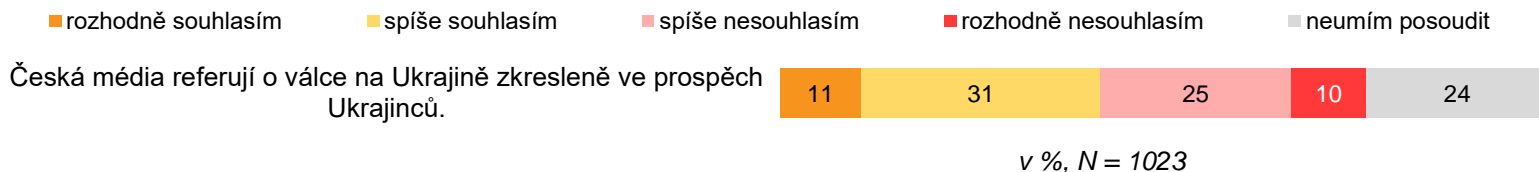
Spokojenost se zpravodajstvím domácích médií dle sociodemografických charakteristik

v %, N = 1023; repre ČR 18+

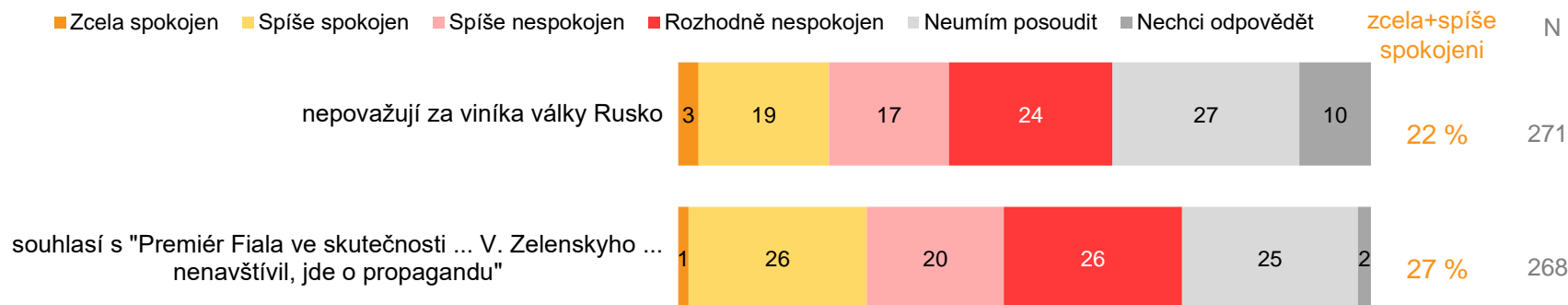
„Do jaké míry jste spokojen se zpravodajstvím domácích médií o válečném konfliktu na Ukrajině?“

Více než dvě pětiny (42%) respondentů považují válečné zpravodajství za **zkreslené ve prospěch Ukrajiny**. Toto hodnocení zastávají spíše **muži** než ženy.

Míra **spokojenosti klesá** na necelou čtvrtinu (22%) u respondentů, kteří **nepovažují Rusko za viníka války na Ukrajině** (viz, slide 14). Mezi těmito respondenty naopak narůstá **nespokojenost na 41%**.

Největší nespokojenost deklarovali respondenti, kteří jsou přesvědčení o tom, že **premiér Fiala nenavštívil V. Zelenskyho v Kyjevě, ale jde o propagandu**. Mezi těmito respondenty je nespokojena s mediálním pokrytím války téměř polovina (respondentů (46%).

řádková %, spokojenost se zpravodajstvím domácích médií o válce na Ukrajině podle odpovědí ve vybraných otázkách

III.4. Efektivita válečných dezinformací podle jejich příjemců

„Do jaké míry jsou podle vás dezinformace týkající se války na Ukrajině účinné?“

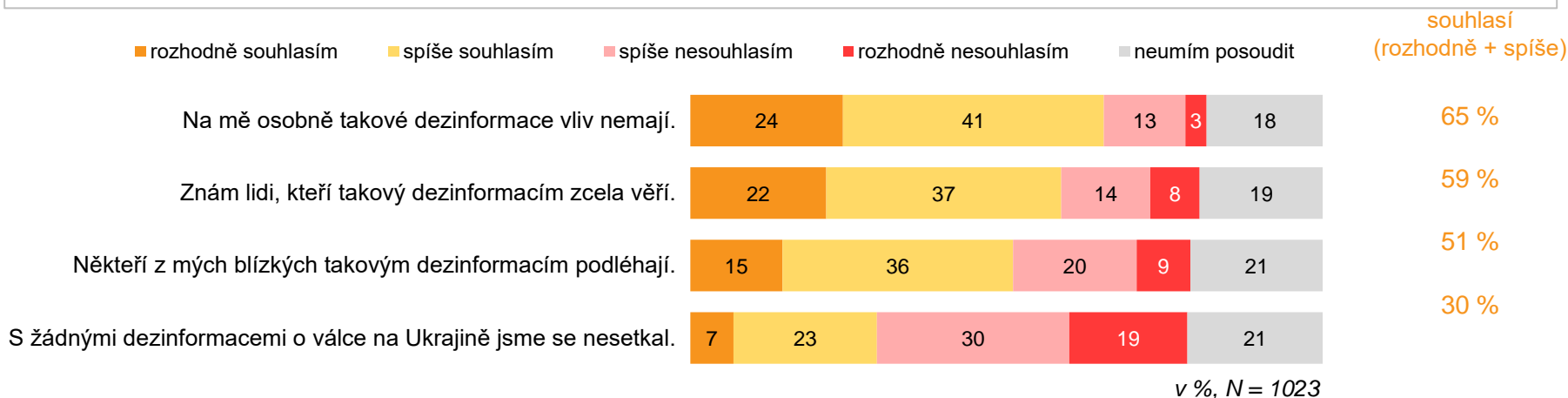
Pouze necelá třetina (30%) respondentů se **nesetkala s žádnými dezinformacemi o válce na Ukrajině**.

Respondenti většinou **odmítají, že by na ně osobně měly dezinformace týkající se války na Ukrajině vliv**. Tento názor zastávají více než dvě třetiny (65%) respondentů. Jen šestina (16%) připouští, že takto tematizované dezinformace působí na jejich hodnocení válečné situace.

Takovou odolnost vůči dezinformačnímu působení ale respondenti nepředpokládají u druhých.

Téměř šedesát procent (59%) **zná lidi, kteří takovým dezinformacím věří**. Více než polovina (51%) respondentů zná **mezi svými blízkými jedince podléhající dezinformacím o válce na Ukrajině**.

Analýza potvrzuje závěry teorie „*efektu třetí osoby*“ (Davison, 1983)*, podle které jsou **jedinci přesvědčeni o tom, že média mají větší vliv na druhé, než na ně samotné**.

* Davison, W. P. (1983). The third-person effect in communication. *Public Opinion Quarterly*, 47, 1-15.

„Do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením?“

Více než čtvrtina (26%) respondentů souhlasí s tvrzením, že český **premiér Fiala nenavštívil prezidenta Zelenskyho v Kyjevě**, a považuje zpravodajství o této události za **propagandu**.

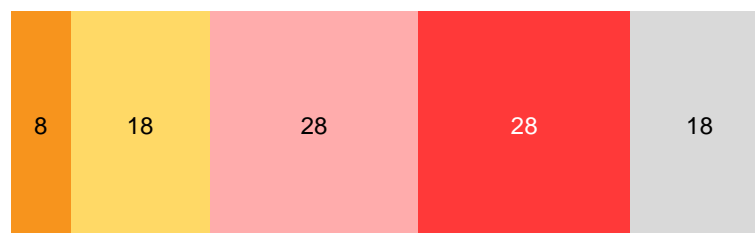
Tento názor sílí s narůstajícím **věkem** respondentů.

Nejsilnější je **ve skupině 55+** a u respondentů bez maturity.

Naopak **nejméně** často jej zastávají respondenti s **vysokoškolským vzděláním**.

■ rozhodně souhlasím ■ spíše souhlasím ■ spíše nesouhlasím ■ rozhodně nesouhlasím ■ neumím posoudit

Premiér Fiala ve skutečnosti prezidenta Ukrajiny V. Zelenskyho ve válkou zasaženém Kyjevě nenavštívil, jde o propagandu.

v %, N = 1023

Česká republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Vrchlického sad 4
602 00 Brno
tel.: +420 532 191 470
fax: +420 532 191 475

e-mail: info@focus-agency.cz
www.focus-agency.cz

Slovenská republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Sládkovičova 4
810 00 Bratislava
tel.: +421 252 931 366
fax: +421 252 931 378

e-mail: info@focus-research.sk
www.focus-research.sk

Dáváme datům smysl

... již více než 20 let!